

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ט אלול תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות פא | דף הכולל: כתובות צ.
דף היומי בהלכה: מאמצע סעיף ד' "ושלא יצא עליו" עד סעיף ו'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ז' 'והנה בתנחומא' עד סוף פרק ז'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער הכניעה פרק ו' 'והחמישי הכניעה בענייני עולמו' עד סוף פרק ז'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מה למד הגאון מטשעבין זצ"ל בראש השנה אחר הצהריים? | היהודי שקיבל גב חדש
לאחר 12 שנים | כיצד התכונן מרן הגרש"ז זצ"ל לתקיעות? | 2495

על דא ועל הא

סיפור זה הכאיב לרבינו מאד. כל הסעודה התקשה להרגע, ושאל: "למה היה צריך לומר לו זאת?! מה מפריע לו שיש רגש קודש למצוה הזו?! כמה צריך להזהר שלא לצנן רגש קודש של חיבוב מצוה!"

פנינים בהנהגות וענייני ראש השנה ממרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

השנים כאשר סעד רבינו את סעודת יו"ט דראש השנה, סיפר אחד הנוכחים שלפני שביך בעל התוקע במנינו, הוא התרגש מאד ואף פרץ בבכי. לאחר התפילה ברכו אחד המתפללים ב"ישר כח" ולצד זה העיר לו בציניות: וכי באכילת מצה אתה גם בוכה? ומאי שנא האי מהאי, הלא שניהם דאורייתא? סיפור זה הכאיב לרבינו מאד. כל הסעודה התקשה להרגע, ושאל: למה היה צריך לומר לו זאת?! מה מפריע לו שיש לו רגש קודש למצוה זו?! כמה צריך להזהר שלא לצנן רגש קודש של חיבוב מצוה!"

4. היית חסר לי!

מספר נכדו רבי אהרן גולדברג סיפור נפלא: רבינו לא נהג לשמוע תקיעות בנוסחאות שונות שיטות הראשונים והאחרונים ומנהגי העדות השונות שלא נהגו בהם אצל הפרושים, והסתפק בתקיעות הרגילות שנהוגות. באחת השנים שוחח בערב ראש השנה עם בעל תוקע ותיק ומומחה שהמניין הקבוע שלו נסגר

1. אין לנו ציור ומושג לעוצמת רחמי השי"ת

פעם ראה אחד מתלמידיו לפני ראש השנה כשהוא שרוי בחרדת הדין, וסבור היה ש"הרעדה" של ה"גילו ברעדה" עולה אצלו על ה"גילו". והעיר לו שלמרות יראת הדין, יש לזכור גם את חסדי השי"ת איתנו, באמרו: "כשעושים מה שצריך אין לנו ציור ומושג לעוצמת רחמי השי"ת".

2. איזו סיבה יש לך שלא להיות שמח.

פעם הגיע אליו בחור שהיה מודאג ולחוץ מאיזה דבר לא מדאיג במיוחד. רבינו פנה אליו בטרוניא: "היכן השמחה שלך? הכרתי היטב את סבך, שהיה אדם שעבר יסורים לא קלים בחייו, ולמרות זאת תמיד היה שמח באמונתו הפשוטה ברחמי השי"ת, ואתה, איזו סיבה יש לך שלא להיות שמח?!"

3. מה מפריע לו שיש רגש קודש למצוה זו?!

סיפר חתן רבינו הגאון רבי זלמן נחמיה גולדברג: באחת

וקידושין בשנת תשל"ו, והם התגוררו בשכונת רחביה. בימים נוראים הגיעו להתפלל במחיצת רבינו ב"שערי חסד", והנה, בהפסקה שלפני התקיעות ניגש רבינו לרבי דוד ושאלו האם הם נוהגים לעשות קידוש לפני התקיעות, וענה לו שכן. אמר לו רבינו, אם כן אתם מוזמנים לביתי לעשות קידוש, ואכן בהפסקה עלו לביתו (כאשר הרבנית נשארת במקומה בעזרת נשים; הם סברו שהיא עצמה לא עושה קידוש, רק רבינו). רבינו הביא להם מיץ ענבים והגיש עוגות, מזג לכוס והורה לרבי דוד לקדש ולומר קודם את הפסוקים "וידבר משה" תקעו בחודש שופר". להפתעתם והשתוממותם הוא כלל לא טעם כלום וחזר איתם לבית הכנסת. אם עד אותו היום סברו שהכנה לתקיעות הינה רק בלימוד מוסר או פרקי תהלים, לימדם עתה רבינו שהכנה דרבה היא לדאוג לזולת לצרכיו.

7. איך אפשר שלא לבכות?

בשנים שהתפלל במנין ישיבת 9 "מעלות התורה" בשני הימים, היה המנין בראש השנה מתחיל בשעה שש בבוקר ובשעה שבע היה החזן מתחיל "המלך". רבינו היה מקדים כדרכו לבא לתפילה בערך כרבע שעה, ובשעה רבע לשבע בערך כבר גמר לומר את פסוקי דזמרה. למרות שהיה ראשו עטוף בטלית שמעוהו התלמידים שישבו בקרבתו מתייפח בבכי חרישי. פעם שאלוהו (אחרי התפלה): הרי לא פשוט לבכות בראש השנה? וענה: איך אפשר שלא לבכות? (קטעים מלוקטים מתוך הספר גאון ישראל)

והוא נותר ללא מקום לתקוע בו בראש השנה כבכל שנה, ומתוך שהבין שהוא יחוש צער שאינו מזכה השנה איש בתקיעותיו, הזמינו לבוא לתקוע עבורו בביתו לאחר התפילה. בהגיעו קידמו רבינו בהבעת שמחה וביקש ממנו לזכות אותו לשמוע תקיעות שופר במגוון נוסחים, רבנו שימש מקריא והאיש החל לתקוע במיטב ידיעותיו וכוחותיו, כאשר רבינו מכוונו בכל הגה, ולבסוף הביע בפניו את הערכתו ליכולת התקיעה המדויקת שלו. כך המשיך לנהוג איתו מספר שנים, עד אשר נמצא מניין שעמד על סגולותיו של אותו תוקע וביקש ממנו לשמש בתפקיד. כמו כן היה מביע את מלוא הערכתו לבעלי התפילה במניין שלו. כאשר נאמר לו שאחד מבעלי התפילה עבר להתפלל במניין אחר, אמר לו אחרי ראש השנה: היית חסר לי, וחשבתי לעצמי כמה חבל שאינך ממשיך כאן עימנו.

5. אה, גיוולדיג!

למרות שבסעודת ראש השנה לא היה רגיל לשיר מחמת אימת היום, בכל זאת כשהיה מארח על שולחנו אחד מקרוביו שהתברך בקול ערב, ביקש ממנו להשמיע קטעי תפילה מתפילות ראש השנה, כשהוא מגלה עניין רב בנעימתו היפה ומביעה את התפעלותו הכנה: אה, גיוולדיג!

6. איך מתכוננים לתקיעות?

עובדה מופלאה נוספת המראה עד כמה תפסה אצלו הנהגת בין אדם לחברו מקום בעבודת הימים הנוראים, מספר רבי דוד עמנואל, שהוא ורעייתו התקרבו לרבינו, שאף סידר להם חופה

ענינא דיומא - ראש השנה

מהי מעלתה של תפילת מנחה האחרונה בשנה? עד מתי אפשר לברך 'לשנה טובה תכתב' בליל ראש השנה? מה למד הגאון מטשעבין זצ"ל בראש השנה אחר הצהריים?

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

בערב ראש השנה (מנהג וורמיזא עמ' קנ"ד). ומנהג כמה חסידים ואנשי מעשה לקנות סכין חדשה לקראת ר"ה (ולחדד הסכינים שבבית) כסגולה לפרנסה טובה לכל השנה (מנהגי מהרי"ו, תקכ"ז וספר סגולת ישראל).

לשנה טובה תכתבו

לאחר ערבית מברכים זה את זה בברכת "לשנה טובה תכתב" (י) ותחתם (י) (רמ"א תקפ"ב, ט) לאלתר לחיים טובים ולשלום" (חיי אדם קל"ט, ה), ולרבים אומרים: "תכתבו ותחתמו" ולנשים "תכתבנה ותחתמנה". ומרן הסטייפלר זצ"ל ברך לכל מי שפגש

קיבלו חז"ל שכל המתפלל ומתוודה ועושה תשובה ביום האחרון של השנה - כאילו שב כל השנה, ועולה לו "יום לשנה", שהכול הולך אחר החיתום (חיי אדם), ואף הטורחים בהכנת צרכי החג לא יסיחו דעתם מן התשובה ויזכרו חשיבות היום. ובעבירות שבין אדם לחברו, יקדימו לבקש מחילה בערב ראש השנה ולא ימתינו לערב יום כיפור. רגיל היה לומר הצדיק רבי אהרן מקארלין זי"ע: במנחה האחרונה של השנה אומרים: "ברך... (או ברכנו וכו') את השנה הזאת לטובה..." והרי לא נותרו מן השנה אלא דקות ספורות? אלא שיש קונה שנתו כעת, שהכל הולך אחר החיתום! מנהג לפרוע חובות הנדרים והנדבות ומה שחייבים לצדקות,

בדרכו מביהכ"נ לביתו.

ברכה זו מברכים לכל היותר, עד חצות היום הראשון של ר"ה (12:30) - מג"א. ולדעת הלבוש ברכה זו יש לברך עד סוף שעה שלישית (9:30) בלבד. שהצדיקים והצדיקות נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים טובים והמתברך לאחר מכן בנוסח "תיכתב" עלול להיפגע, כביכול חושבים אותו לבינוני, או ח"ו גרוע מזה. לאחר מכן אפשר לברך "לשנה טובה תחתם" (י) או בכל ברכה מבלי להזכיר כתיבה.

טוב ונכון שבנים ובנות יכתבו איגרת ברכה עם בקשת סליחה ואיחולים לשנה טובה להוריהם, ויניחו האיגרת תחת החלות, כדי שעם בציעת הפת, יקראו ההורים את דברי ילדיהם, המתחילים את השנה החדשה במצווה יקרה של כיבוד אב ואם (זיו המנהגים אלול, כ"ה).

הנהגות בימי ראש השנה

א. יש להיזהר יותר מכל השנה, מלכעוס בימים אלו, מלבד גודל האיסור תמיד, יש בשמירה על הרוגע והשמחה, לסימן טוב לכל השנה כולה. ואף אם ישב אדם בטעות על מקומו הקנוי לתפילה, אם לא נרמז, יש לשבת בתוך ד' אמות (לגר"ח נאה - 1.92 מטר) למקומו, וזה כאילו ישבנו במקומו. (משנ"ב תקפ"ג, ד חיי אדם קל"ט, ו ובן איש חי, נצבים).

ב. נוהגים לסיים אמירת ספר תהלים פעמיים בר"ה - כנרמז "כפר" (בגימטריא 300 פרקים) "לעמך ישראל". ואכן, יש

המשתדלים לאומרם בכל עת שאפשר במשך היום והלילה. והיו מגדולי הדורות זי"ע שאמרו שעדיף לומר תהלים בר"ה מלימוד אחר. אכן, יש לציין, שהגאון מטשעבין זצ"ל ישב בראש השנה אחא"צ, עם חתנו הגרב"ד שניאורסון זצ"ל, ועסקו בסוגית "שור שנגח". ומפורסם שהאדמו"ר בעל ה"דברי חיים" זי"ע הסתגר בחדרו קודם התפילות והיה שקוע בספר קצות החושן, באמרו שהתורה היא התבלין וסם החיים הגדול ביותר כנגד היצר הרע (כדאיאתא בקידושין "אם פגע בך מנוול זה... משכהו לבית המדרש וכו'). וכמובן, הכול לפי מה שהאדם מרגיש.

ב. אף המקלים לעשן בשאר יו"ט, ובדעתם לעשן בראש השנה, יזכרו, כי "יש לבעל נפש לפרוש בראש השנה מעישון סיגריות, אם לא שיש לו צורך גדול לרפואה (מטה אפרים, תקצ"ט וכן כתבו שע"ת תקי"א ומחזיק ברכה תקי"ז, א) ובשו"ת התעוררות תשובה או"ח, רכ"ה שאביו הכת"ס זצ"ל, הגם שבכל יו"ט לא נמנע מלעשן (ראה שו"ת כת"ס ס"ו) אבל בר"ה נמנע מחמת אימת הדין, וכן הזהיר האדמו"ר מהרי"ץ זצ"ל. והלוואי ויתקיים ביום ר"ה "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה". כמובן שהמעשנים צריכים להיזהר בכמה וכמה דברים - כמפורט בספר "פיסקי תשובות" ח"ה עמ' שפ"ה.

ג. נכון לכל אחד לקבל על עצמו בימים הנוראים איזו הנהגה טובה או הידור במצווה מכאן ולהבא, איש לפי מעלתו (הגה"ק בעל ערוגת הבושם והגה"ק בעל אריה דבי עילאי זצ"ל ובמנהגי מהרש"ב מליובאוויטש זצ"ל).

קול העם

בראש השנה מתחיל מחזור לימוד חדש בספרי החפץ חיים

סדרה של מבצעים לעידוד הלימוד של הלכות שמירת הלשון ואהבת חסד במוסדות הלימוד ולפרטיים

ואילו הלכות אהבת חסד, וכן הלכות אהבת ישראל שצורפו אל הספרים - הן בבחינת 'עשה טוב'. כי כשהלב מלא באהבת ישראל - ממילא פוחת היצר הרע והרצון לדבר דיבורים אסורים ולשון הרע...

בימים אלו, לקראת תחילת מחזור לימוד חדש בספרי שמתחיל בראש השנה הבעל"ט, יוצאים ב'אגודת נוצרי לשון' בסדרת מבצעים לעידוד הלימוד:

לתלמודי תורה ובתי ספר יסודיים - חלוקה חנים של ספרי לימוד מצוירים לפי שכבות הגיל: חוברת 'אלוקי נצור לשוני מרע' - הלכה מעובדת לגיל הרך עם תמונת של יוני גרשטיין, ספר 'גם אני נוצר לשוני' עם ציורים של ר' בייפוס וקומיקס 'אני ולשוני' עם ציורים של מ' וינבר לכיתות הביניים, וכן ערכות לימוד

רבנו בעל ה'חפץ חיים' שנלב"ע בראדן לפני שמונים ותשע שנים, ויום פטירתו חל בכ"ד באלול - ממשיך 'לחיות', באשר רבבות-רבבות ברחבי העולם היהודי ממשיכים ללמוד יום יום בספריו הקדושים, ולצעוד בדרך הסלולה שהוא הותיר אחריו בנושאים החשובים של שמירת הלשון ובין אדם לחברו.

לפני שנות דור חילק הרה"ג רבי יהודה זאב סגל ממנצי'סטר את ספרו של החפץ חיים לשתי הלכות ביום לפי לוח לימוד יומי, מה שהפך את הלימוד לנחלת הכלל, ובשנים האחרונות חולק גם ספרו 'אהבת חסד' במתכונת כזו, כאשר המונים מכל שכבות הציבור מצטרפים ליוזמה המבורכת ומתחילים בלימוד היומי הזה של הלכות החסד. לימוד זה בספר 'אהבת חסד' - מעלה עצומה יש בו, באשר הלכות שמירת הלשון הן בבחינת 'סור מרע',

בספר יינתנו הספרים במחיר מיוחד של 5 שקלים בלבד! לפרטים
0533105891 או 02-5821180.

לסמינרים ותיכונים - חלוקת ספר 'אהבת חסד' ב-5 שקלים
בלבד!! 0548404817. דרושות מתנדבות שמוכנות לפתוח סניף
בסמינר שלהן.

בנוסף, ניתן לשמוע שיעורים בכל הנושאים הקשורים להלכות
שמירת הלשון ובין אדם לחברו, באידיש ובעברית, בטל' 03-6171132.

מיוחדות לתלמידים/ות. לכיתות הגבוהות - ספרי 'נצור לשונך'
או 'קיצור חפץ חיים' או ספר 'אהבת חסד'. לפרטים 0527172627,
או 0548481627 או 02-5800875. להורים המעוניינים ללמוד עם
ילדיהם - חלוקת הספרים הנ"ל בכריכה רכה ב-5 שקלים בלבד.
לפרטים על תחנת החלוקה הקרובה לביתכם טל' 02-5821180.
לבתי כנסת, ישיבות וכוללים הפותחים שיעורים - חלוקת
ספרי 'אהבת חסד' חנים. לפרטיים המעוניינים לקבוע לימוד

הסיפור היומי

**"שאלתי אותו: האם אתה מאמין שבר"ה הקב"ה בורא
כל אדם מחדש? הוא יכול בקלות לתת לך גב חדש גם
אחרי 12 שנים. אבל תעבוד! תילחם! תתחנן! תוסיף
טיעונים, תצהירים, נימוקים, ותצטרף אותם למחזור שלך"**

סיפור אמיתי ומאלף על כוחה של תפילה בראש השנה

'אבא! אולי לי לא מגיע גב בריא, אבל הילד שלי יוני, אין לו אבא
שילמד אתו גמרא. הוא בוכה למה אבא שלו מפסיק ללמוד אתו
כל 10 דקות! תוסיף עוד טענות כבדות משקל - הרי לאשתי מגיע
בעל עם פרצוף מחייך ולא חמוץ! תכין תצהירים על דף ותוסיף
את זה למחזור שלך בראש השנה. תעבוד, תילחם!

"המשכתי לומר לו: תראה פה את בית המדרש, בראש השנה
הוא יהיה עמוס לחלוטין. כשיגיעו לקריאת התורה בראש השנה,
מה יקראו? אתה יודע? על אשה זקנה שנפקדה, שרה. תגיד לי
למה מדברים על זה בראש השנה? אני מצפה שבראש השנה
יקראו בתורה על עניינו של היום, על משפט! שהרי כולנו עומדים
לפני הכרעה מה יהיה אתנו בשנה הבאה. מדוע מדברים על אשה
שנפקדה... אחרי כמה דקות יוציאו ספר הפטרות ויקראו על עוד
אשה שנפקדה, חנה! מה זה קשור למיליוני יהודים בראש השנה
שנמצאים בדין?

"אלא צריך לדעת את המסר של רבותינו אותו הם מבקשים
שנפנים - רוצים הם ללמד את הציבור, שזו הזדמנות חייהם!
שיש בכוח התפילה לשנות את הכל! שבזכות אותה תפילה של
חנה זכתה היא לשמואל הנביא! היא ניצלה ראש השנה אחד.
כמו שאומרת הגמרא: 'ג' נשים נפקדו בראש השנה: שרה, רחל,
חנה', אומר רש"י: 'נפקדו בתפילה'. הן נלחמו על הזדמנות שיש
בראש השנה להיברא מחדש! ולכן משדרים לכל הציבור בקריאת
התורה: 'עכשיו אתה נברא מחדש! אתה רוצה כשרון? ילדים?
זיווג? בריאות? - תתפלל! תתחנן! עכשיו מייצרים הכול מחדש!

"דניאל קלט את המסר, הלך לישיבה בראש השנה, קיבל על
עצמו תענית דיבור: רק תורה ותפילה, סעודה ושינה והוא נלחם
48 שעות. הרי כל שעה בראש השנה זה כשבוע וחצי של השנה!
יומיים שקובעים את כל השנה! דניאל כל כך בכה, כל כך ביקש
בראש השנה! המחזור שלו היה מלא דפים. 'ריבוננו של עולם!

מספר הרב מנחם שטיין שליט"א: "אני מכיר אברך מפתח
תקווה בשם דניאל, אשר סבל ל"ע 12 שנים מכאבי גב תחתון
נוראיים ביותר! אצל כל הרופאים הוא היה, הוא אפילו נשלח
למומחים באמריקה, ולאף אחד אין שמץ מושג מה הבעיה ומהיכן
זה נובע. 12 שנה של סבל נורא! רק לסבר את האוזן - הוא לא
היה מסוגל לשבת יותר מרבע שעה בכיסא. כשהיה מתיישב היו
מתחילים לו לחצים בגב, שהתגברו עד חוט השדרה הצווארי, ואז
היה חייב לשכב במיטה.

במשך 6 שנים היה לוקח וולטארנים בתרופות וזריקות! אין לו
ברירה, זה תוקף אותו, והוא לא מצליח ללמוד גמרא עם יוני, בנו
הקטן בן ה-12. אחרי רבע שעה הוא כבר זועק מכאבים ונשכב
במטה. הוא לא הצליח ללמוד כרגיל בכלל בפתח תקווה."

ממשיך הרב שטיין שליט"א: "ניגשתי אליו ושאלתי אותו:
'האם אתה מאמין שבראש השנה הקב"ה בורא כל אדם מחדש?
האם אתה באמת מאמין שהאדם לא ממשיך לחיות כרגיל, אלא
שבראש השנה הוא נוצר מחדש? והבאתי כדוגמא את שרה אמנו,
שזכתה להיפקד בגיל תשעים שנה!

"המשכתי לומר לדניאל: אתה יודע, שאם לא ראית את חברך
שאתה אוהב מאוד שנה שלימה אתה צריך לברך עליו 'ברוך
אתה... מחיה המתים?!'. אבל תגיד לי רגע, מי מת? מתי הוא מת,
שצריך לברך זאת? עונה החפץ חיים בשם המהרש"א: מברכים
מחיה המתים מכיוון שעבר עליו ראש השנה ויום כיפור, והוא
נברא מחדש בראש השנה!

"המשכתי ואמרתי לו: דניאל, הבורא הוא כל יכול. בקלות יכול
לתת לך בראש השנה גב חדש גם לאחר 12 שנה. תתבודד עם
הבורא! תתחנן! אם תאמין בכך שבראש השנה הקב"ה בורא את
האדם מחדש, וזה לא המשך משנה שעברה תקבל גב חדש!
"אבל תכין תצהירים משפטיים - אמרתי לו. תגיד להקב"ה:

"דניאל גיחך, הרי הוא היה אצל כל הרופאים המומחים, ואפילו באמריקה, שלא גילו מה זה, ורופא זה, שעדיין אין לו ניסיון, רוצה להצליח במקום שאחרים נכשלו? אך הרופא הצעיר התעקש וקבע לו תור.

"הלך דניאל ועשה אולטרא סאונד במקום. הרופא נבהל: 22 אחוז מהכליה שלך סתומה, המצב הזה עושה כאבים עזים בגב!!! דניאל שומע זאת ורץ לרופא הבכיר, שרואה את הבדיקות. הלה נבוך כולו: 'אני ממש מתנצל, על זה לא חשבנו כל השנים!...' "זה לא הרופאים! זה הבורא, שסתם לרופאים בכל העולם את הראש 12 שנה, כי, כנראה, הוא לא היה ראוי לישועה. 12 שנות סבל! עד היום, כל שנה בד' בחשוון הוא עושה מסיבת הודיה לבורא עולם בביתו. כי בראש השנה ובעשרת ימי תשובה אפשר לזעוק! לשכנע את בורא העולם: תן לי בריאות, כדי שאוכל להתפלל וללמוד... תן לי שמחה כדי שאוכל לקיים מצוותיך בשמחה וכדי לשמח את אשתי וילדיי.

(הובא בליקוטי שמואל)

אני לא מבקש בשביל עצמי גב בריא, יוני שלי בן 12 לפני בר-מצווה אין מי שילמד אתו גמרא, תוך 10 דקות אבא שלו מתמוטט ונופל על המיטה. אשתי - אין לה בעל. רק עצבים וחוסר סבלנות. תעשה למענה! תן לי גב חדש למענך! הוא נלחם באמת ובכנות! "עבר יום כיפור, סוכות ושמחת תורה... התחיל חודש חשוון והוא בא לבקש את הוולטרנים שלו לשלושת החודשים הקרובים. אך כשהבורא רוצה והגיע הקץ לחושך, אז הוא לא צריך שום דוקטורים להבאת הישועה.

"דניאל מגיע, והנה יושב ממלא מקומו של הרופא שלו. היה זה בחור צעיר בן 29, רופא מתחיל שסיים לא מכבר את לימודי הרפואה. דניאל פונה אליו בבקשה: אני צריך וולטרן לשלושה חודשים. שים חלק טיפות, חלק זריקות'.

"הרופא הצעיר נדהם: 'מה?! יותר מידי וולטרן הורס את הגוף!'. דניאל הבין שהרופא התמים חדש במקצוע, שהרי הוא כבר 6 שנים לוקח קבוע. אך הרופא התעקש: 'אולי תעשה אולטרא-סאונד על הכליות. לפעמים הכליות מקרינות כאב על כל הגב'.

ענינא דיומא - ראש השנה

האם נשים שבירכו 'שהחיינו' בהדלקת הנרות יכולות לענות 'אמן' על ברכת 'שהחיינו' בקידוש? האם מברכים 'בורא פרי האדמה' על הסילקא? ומתי אוכלים את הסימנים בלילה השני?

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

סדר אכילת הסימנים: תמר (מכוונים לפטור כל פרי העץ). רימון, אם הוא עתיד לשמש כ"שהחיינו" בליל ב', מביאים אותו לשולחן רק לומר עליו את ה"יהי רצון" ומוציאים אותו מהחדר. תפוח (אדום ומתוק - מחזור ויטרי) בדבש. קרא (דלעת או דלורית). לאחר מכן רוביא (לוביא או חילבה) כרתי [כרישה] סילקא (תרד או סלק) דגים (שנרבה ונפרה כמותם - משנ"ב שם, ד) וראש כבש או דג.

על פרי האדמה: לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל מברכים "בורא פרי האדמה, שאין מינים אלו מחמת הסעודה, ולהגר"ע יוסף זצ"ל, עדיף לאוכלם עם מעט פת בלא ברכה. והגר"ש אלישיב זצ"ל הקפיד לברך "בורא פרי האדמה" על בננה או מילון ולפטור את הסימנים שברכתם "האדמה" (עדות נכדו הר"ר אריה שליט"א). הערה: אפשר לומר היה"ר על הסימנים גם בלי לאכול מהם כגון: כשחוששים לתולעים. (הגר"מ שטרנבוך שליט"א כמנהג הגאונים). ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אזי אומרים את ה"יהי רצון" בלא שם.

ברכת שהחיינו ואכילת הסימנים בלילה השני

בלילה השני מביאים פרי חדש בעת הקידוש כדי לברך

ברכת שהחיינו ואכילת הסימנים בסעודת הלילה הראשון
לפני הקידוש, היה נוהג מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל להזהיר לנשים שבירכו "שהחיינו" בהדלקת הנרות, שלא תענינה "אמן" על "שהחיינו" שבקידוש, ובדיעבד, אם ענו - אינו הפסק (מנחת שלמה תניינא, ס), ויש שפסקו, שאף לכתחילה יכולות לענות (שו"ת אגרות משה או"ח ד, ק"א). מכל מקום, מי שענתה אמן, נכון שלא תשתה מכוס הקידוש, מפני שהפסיקה באמן בין הגפן לשתיה (שו"ת הר צבי או"ח נד שו"ת שבט הלוי ח"ג או"ח סט וחזון עובדיה עמ' קל"ג), ויש שכתבו שתעשה איזה הפסק ותברך הגפן לפני שתייתה (לוח דבר יום ביומו). ואשה המברכת בכל קידוש הגפן לעצמה לפני שתייתה, לכל הדעות עונה אמן שוב על ה"שהחיינו" שבקידוש.

בלילה הראשון אוכלים את ה"סימנים" לאחר המוציא. אומרים את ה"יהי רצון" בפרי הראשון שעליו מברכים, לאחר טעימה קצת (למנהג אדמוה"ז - לפני הטעימה) בהרהור תשובה. לדעת המשנ"ב הנוסח הוא: "יה"ר מלפניך ד' אלוקיני ואלוקי אבותינו וכו'". מנהג ירושלים לומר: "יה"ר מלפני אבינו שבשמים וכו'" וכן נהג הגר"ש אלישיב זצ"ל. ומרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל ב"יהי רצון" הראשון [על התמר] אמר כהמשנ"ב, ובשאר אמר "יה"ר מלפני אבינו וכו'" (הובא בהליכות שלמה ר"ה)..

ה"שהחיינו" - מחצית השקל ומטה אפרים ת"ר, ו. [ואין זה נחשב הפסק בין הקידוש לסעודה, כי הסמכת הטעימה מהפרי לברכת השהחיינו שכוונה גם עליו, היא המאפשרת את השהחיינו בקידוש, למרות הספק שמא ימיר ר"ה "קדושה אריכתא"]. ואם אוכלים ממנו "כזית", מתחייבים ב"ברכה אחרונה", והנכון, שבשעה שמברכים "העץ" על הפרי יכוונו להוציא בברכה גם פירות או ליפתן שיאכלו בסוף הסעודה לקינוח, ואז אפילו אכלו מהפרי יותר מ"כזית" - אינם מתחייבים בברכה אחרונה (ספר שש"כ מ"ז, הערה רכ"ב עפ"י משנ"ב קע"ו, ב וארחות רבנו שכן נהג הגר"ק זצ"ל).
 הערה: אין להפסיק בדברים שאינם מעניין אכילת הפרי, בין הקידוש לבין אכילת הפרי, ובכלל זה, הנשים שברכו "שהחיינו" בהדלקת הנר, וכיוונו גם על הפרי החדש. ואכן, מורנו הגרש"ז אויערבך זצ"ל, הכריז בביתו בליל שני של ר"ה, לפני קידוש, שכל המסובים יימנעו מלדבר בדברים אחרים, עד לאחר טעימת הפרי.

עליו שהחיינו. אם אין פרי, או בגד חדש, מכל מקום אומרים שהחיינו בנרות ובקידוש. ויש לדעת, שכשיש פרי חדש יש לכוון ב"שהחיינו", בעיקר על קדושת היום השני (ש"שתי קדושות הן") ולא רק על הפרי. כיוונו מחוסר ידיעה, רק על הפרי, בדיעבד, יצאו ידי חובה (מנחת שלמה א, כ).

[האפשרויות לפרי חדש בעונה זו: תמרים - טריים, הנמכרים באשכולות, בצבע צהוב (אפשרי להקפיאם, ונעשים ממש ממתק). רימון - במידה וטרם אכלו ממנו בעונה זו, ורק הניחוהו על השולחן בלילה הראשון, לאחר הקידוש ואמירת שהחיינו, לצורך אמירת ה"יהי רצון" ומיד הוציאוהו, ולא עמד שם כשברכו "שהחיינו". מנדיניות - כשהן כבר בשלות ואינן חמצמצות. חבוש - מבושל

בלילה השני, מיד לאחר הקידוש לפני נטילת ידיים טועמים מן הפרי החדש, בברכת הפרי, כדי להסמיך את אכילתו לברכת

ויתנו לך כתר מלוכה

אלפי חיילי משמר המלכה בלבוש זהה צעדו בסך מרימים את ידם בתנועה אחידה. תהלכות מפוארות התקיימו ברחבי הממלכה; ההמונים שואגים, מריעים, והתותחים יורים מטחי כבוד...

ממליכים ומכבדים מלך. מעמדי הכבוד הללו נשלחו ממרומים במיוחד עבורנו בעיתוי הזה, ערב ראש השנה, כדי שמהם ניקח ונלמד.

בזמן זה כל קהילות ישראל מתכוננות למעמדי המלכה בראש השנה. בימים אלו 'עמך' ישראל מוזיל מהונו לנסיעות להסתופף בחצרות האדמורי"ם או בישיבות הקדושות ובשאר מקומות התפילה ברוב עם, כל חוג בסגנונו, בנוסח תפילתו ובהופעתו - הכל לכבודו של מלך אחד יחיד ומיוחד, כאשר המשותף הוא התרועה הרמה בשופרות בשפה אחידה: תקיעה שברים תרועה בעת בה המלך נכנס לארמון. כמה כבוד למלכות הוא זה. הלואי שנשכיל ללמוד משיעור אנגלי זה איך לכבד ולהמליך את המלך, מלכו של עולם, כראוי וכיאות מתוך אהבה ורעות. מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא - כשנבין זאת נתחבר יותר גם לקושי, לצפיפות ולהוצאות הרבות המלוות את מעמדי ההמלכה ברכישת מקומות לתפילות ברוב עם, ולנסיעות לחצרות הקודש בראש השנה

(גיליון התחזקות וביטחון במשנת הזרע שמשון)

יהודי תושב אנגליה שיתף אותנו במסר חזק. אנגליה היתה משותקת לאחרונה ימים שלמים לרגל מעמדי הכבוד שערכו לכבודה של מלכת אנגליה שמתה לא מכבר. היהודי תיאר את מצעדי משמר המלכה בהם אלפי חיילים בלבוש זהה צועדים בסך, מרימים את ידם בתנועה אחידה. במקומות שונים ברחבי הממלכה המאוחדת התקיימו תהלכות כבוד שונות ומגוונות, בכל מקום בלבוש אחר ובצורה שונה, אבל המכנה המשותף: כולם שואגים, מריעים, ויורים בתותחים לכבודה של המלכות. בתהלכות ובאירועים אלו מושקע הון רב - הכל לכבוד בית המלכות. עם כניסת הארון לארמון ביקינגהאם, הארמון בו התגוררה המלכה, הרימו כל אלפי האנשים קולם בתרועות והוסיפו מחיאות כפיים סוערות. אנשים עמדו בחום בתור שהשתרך למעלה מיממה רק כדי לזכות לעבור על פני הארון בסך כדי לתת למלכה כבוד אחרון. לדבריו, אנגליה לימדה באותם ימים שיעור לכלל ישראל כיצד

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

האם מותר להוציא חלות מהמקפא ביום הראשון של ראש השנה אחר הצהרים, לקראת סעודת הלילה? באיזה אופן מותר לנקות את הרצפה? ומה דינה של רחיצה ביום טוב

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

רחיצה ביום טוב

אף שביום טוב, ניתן להשתמש במכשירים לחימום מים הפועלים מעצמם (בזילר חשמלי מופעל בשעון שבת, דוד שמש) פרט למכשיר "יונקרס" מחמם-מהיר ע"י להבת גז, המופעל עם פתיחת ברז המים החמים, שלפני כל שבת ויו"ט חובה לנתקו. מכל מקום, גם ביום טוב אין לרחוץ את רוב הגוף בבת אחת (ובשימוש בידית ה"טוש" במקלחת, נחשב תמיד כמיעוט הגוף - דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל).

אין להשתמש אלא בסבון נוזלי ולהיזהר מסחיטת שיער. היינו, שמותר רק ל"טפח", דהיינו, להצמיד את המגבת לשיער, והמים היוצאים, נספגים מיד במגבת, ולדברי "בן איש חי", יש לכרוך את המגבת סביב השער כטורבן. ובכל אופן, אין למשוך את המים מן השער כלפי חוץ [יש לגברים להיזהר בכך גם כן, בשיער הזקן והפאות, בכל שבת ויו"ט]. ויש להיזהר שלא לבוא לידי סחיטת המגבת, או תלייתה לייבוש במקום ובדרך שתולים ביום חול.

יש להתמין בסבלנות עד לצאת הכוכבים - 7:06 ולא להכין דבר מהיום הראשון ליום השני, לא לקצוץ ולהכין סלטים, לא להדיח כלים ולערוך את השולחן ואף לא להחליף בגדים לצורך הלילה אם כבר סמוך ללילה. יש אומרים שאף אין להוציא חלות או מאכלים מהקפאה בטרם צאת הכוכבים. ועל כן המעוניינים יכולים להוציאם לקראת סעודת היום שאין ניכר שמכינים ליום הבא, ואז יישארו לערב. ואין צורך לומר ברוך המבדיל... אלא בהגיע הזמן מכינים להדלקה ולסעודת ליל שני של ראש השנה (מטה אפרים תקצ"ט, ה).

ניקוי הבית

אסור להדיח ריצפת חדר שלם בשבת ויו"ט אף לא בשפיכת מים וחומר נוזלי (בלא סמרטוט) וגריפתם במגב. אכן, אם ישנו כתם מקומי - מותר לנקות באותו מקום בלבד כנ"ל. ובור ניקוה שברצפה שיש לו מכסה אין לפתחו אלא כשיש לו בית אחיזה. (שו"ע ש"ח, י). וכשיש בראש הפתח רשת - גורפים כרגיל.

השתדלו והרבו תחינה

"אך הרמתי את ראשי מהציון והפנית את מבטי לכיוון היציאה, חשתי כאילו עוד רגע אני מתעלף. מול עיניי הופיעה דמותו של ראש הישיבה בכבודו ובעצמו..."

מול דמעות של הורים שום דבר לא יכול לעמוד

עם שחר עליתי על האוטובוס הראשון מירונה חמוש בספר התהילים שהוא הנשק של עם ישראל. כל הדרך התפללתי ואמרתי תהילים, כשהגעתי למערה במירון פתחתי שוב את ספר התהילים והתחלתי אותו מהתחלה בהשתפכות הנפש לטובת הבחור שלנו. כשסיימתי את ספר התהילים ניגשתי לציון הקדוש ושפכתי שיח בתחנונים ובדמעות שלישי עבור הבן. ביקשתי: או שיתקבל לישיבה הנחשקת למרות שאין סיכוי בדרך הטבע, או שיבין ויפנים שהישיבה אליה התקבל היא הטובה ביותר עבורו!!! אך הרמתי את ראשי מהציון והפנית את מבטי לכיוון היציאה, חשתי כאילו עוד רגע אני מתעלף. מול עיניי הופיעה דמותו של

הבחור שלנו לא התקבל לישיבה שכה שאף ללכת אליה ונחל אכזבה קשה מאוד. בסופו של דבר התקבל לישיבה אחרת, שגם היא טובה מאוד, כך שלמרות הקושי האישי שלו הוא הסתגל למצב והבין שזה מה יש.

לקראת תחילת הזמן שקע הבחור במרה שחורה על אי קבלתו לישיבה שכה חשק להתקבל אליה. אשתי הרחמנית בראותה את הבחור היקר שלנו, העמל בתורה ועתה פניו נפולות, ביקשה ממני שאסע למירון להתפלל עליו. חששה שאם לא ילך למקום שליבו חפץ הוא עלול להדרדר בתלמודו ואז קשה בהרבה לפעול ישועות.

"תתקשר עכשיו לבית!!!" הורה לי בהתרגשות בלתי מוסתרת. מעיין הדמעות שלי טרם יבש מהתחנונים על בני, והנה עתה דמעות התרגשות של הרב החלו לזרום... הוא סיפר לי שהיה בדרך מצפת לירושלים, והורה לנהג לעבור דרך רבי שמעון. "הנהג התנגד מעט ואמר שזה יוסיף עוד שעה ויגרום לאיחור בפגישות, אבל אני אמרתי לו שעכשיו הלב שלי מושך אותי פתאום לרשב", אז נעצור דקה ברשב", "מול דמעות רותחות של הורים שום דבר לא יכול לעמוד", סיים ראש הישיבה את דבריו, "עכשיו אני כבר יכול לחזור לרכב"!!!

(טיב הקהילה)

הראש ישיבה בכבודו ובעצמו. נפלט מגרוני קול הפתעה ובקושי שאמרתי לו שלום עליכם.

הוא ראה את גודל ההתרגשות שלי ושאלני אם אנו מכירים ומה ההפתעה הגדולה מלראות אותנו. סיפרתי לו את סיבת בואי למירון ועל הבחור שלי שכל כך חפץ לבוא לישיבה שלו ועתה סיימתי את ספר התהילים ובדמעות התחננתי, והנה אתה ניצב מולי...

הרב התרגש מאוד ובו במקום שלף את המכשיר הסלולרי דיבר עם מי שדיבר, ונתן הוראה מיידית לקבל את הבחור לישיבה. קלטתי מהשיחה שמנסים להתווכח עם הרב, אבל הוא לא השאיר מקום לפתחון פה וסגר את השיחה.

ומצור דבש אשביעך

האם טובלים את פרוסת 'המוציא' רק בדבש או גם במלח? היכן נהגו לטבול בסוכר? והיכן נהגו לטבול את החלה ב... תפוח בדבש?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

ויש הרבה מקומות שכן נהגו לטבול גם במלח, וכמו שכותב ה'כף החיים' (אות ד) וכן ב'קצה המטה', שאף שנוהגים לטבול פרוסת המוציא בדבש מ"מ לא יבטל את מנהג האריז"ל והמקובלים לנהוג כבכל השנה לטבל פרוסת המוציא במלח כדי למתק הדינים כידוע, ואינו מן הראוי לבטל את זה בשום סעודה וכ"ש בימים אלו.

מה קודם למה - המלח או הדבש?

אלו שנהגו לטבול אף במלח, מצינו בהם חילוקי מנהגים, שיש שנהגו להקדים הדבש למלח, וכן הוא ב'מנהגי אליק', ובשו"ת 'שלמת חיים' (סי' רלב) כותב שיטבול מקודם בצד אחד בדבש ויטעום ואח"כ יטבול במלח ויטעום כדי שלא יבטל טעם הדבש שהוא לסימן טוב.

אולם המנהג בבעלזא וקאמארנא להקדים לטבול במלח ואח"כ בדבש, וכדי שלא יבטל טעם הדבש נוהגים בבעלזא לנער המלח לפני שטובלו בדבש, או יש נוהגים לטבול במלח ואוכלים קצת ואח"כ טובלים בדבש (ראה 'סידור ישועות ישראל').

סוכר במקום בדבש

המנהג באיזמיר היה לטבול החלה בסוכר ולא בדבש, והטעם משום חשש תערובת איסור המעורב בדבש, וביותר בעשרת ימי תשובה יש להיזהר מחששות איסורים. הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל כותב בספרו 'מועד לכל חי' (סי' יב טז) שהוא נוהג לטבול החלה גם בדבש וגם בסוכר, וכן היה נוהג

נהגו ישראל עם קדושים בראש השנה לטבול את פרוסת החלה בדבש, לסימן טוב שתהא שנה טובה ומתוקה כדבש, והוא מנהג עתיק שהיה נהוג כבר בערי אשכנז, וכמו שכתוב בספר 'לקט יושר' (עמוד 129) שבכל פעם שאכל בשני ימי ראש השנה טבל הלחם מברכת המוציא בדבש.

ובספר 'אמרי נועם' (דזיקוב ח"ג) מביא רמז על זה, מקאפיטל פ"א ששרו הלויים בבית המקדש בראש השנה, שכתוב 'ויאכילהו מחלב חיטה', שהיא פרוסת המוציא הבאה מחיטים, ואחר כך כתוב 'ומצור דבש אשביעך'.

טבילת הפרוסה בדבש חי

רבים וטובים נוהגים לטבול את החלה רק בדבש חי של דבורים בעודו תוך השעווה, וכמו שכתוב במנהגי בעל ה'תרומת הדשן' שהיה מהדר להשתמש בדבש חי שהוא סימן טוב, ודבש זה הוא מן המובחר, לפי שדבורים דומות למשפט, כי דרך הדבורים שעושות נקמה לאלו שמצערם אותן, ואילו מה שיוצא מהם הוא מתוק, וסימן הוא לנו שאנו יוצאים ממידת הדין למידת הרחמים, ודבש חי הוא סימן לחיים.

טבילת החלה במלח

יש מקומות שנהגו בימים אלו, שטובלים את הפרוסה בדבש, שלא לטבול גם כן במלח כמו בשאר ימות השנה, וכן היה נוהג ה'זרע קודש' מראפשיץ זצ"ל והרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זצ"ל, וכן המנהג בחב"ד, סיגעט, וכן היה נהוג בעיר מאטרסדורף.

רבו הג"ר רפאל יצחק מאיו זצ"ל מגדולי חכמי איזמיר זצ"ל.

סוכר במקום מלח

יש מקומות שנהגו לטבול החלה בסוכר במקום המלח, כדי שיהיה לסימן טוב, וכן היה המנהג בעיר בגדאד כפי עדות ה'בן איש חי' זצ"ל.

והגאון בעל ה'בן איש חי' זצ"ל בעצמו היה נוהג לטבול פרוסת החלה גם במלח וגם בסוכר, וכן היה נוהג תלמידו הגאון רבי יעקב חיים סופר זצ"ל, וכמו שכותב בספרו 'כף החיים' (סי' קסז לז) שאין לגרוע את המלח ויקדים לטבול את החלה במלח לפני הסוכר.

אמירת 'יהי רצון'

ב'מטה אפרים' כתוב שכשיטבול פרוסת המוציא בדבש יאמר 'יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה', אבל ה'אלף המגן' (סק"ח) הביא שהמנהג שלא לומר כלל היה"ר אף שהוא מטובל בדבש, רק אומרים אותו אחר שאוכלים התפוח בדבש.

הטבילה בדבש בחודש תשרי

ה'מגן אברהם' מביא המנהג רק בראש השנה, אבל ב'מטה אפרים' (סי' תרה, יח) כותב שגם בסעודת ערב יום כיפור נוהגים לטבול את החלה בדבש. ובזידיטשוב המנהג לטבול גם בליל ויום הושענא רבה. וב'קצה המטה' הובא בשם ספר 'עיתים לבניה' שנוהגים לטבול את החלה בדבש בראש השנה וערב יו"כ וסוכות עד אחר שמיני עצרת.

רבים ושלמים נוהגים להטביל גם בשבתות שביניהם, וכן כותב הבעל התניא זצ"ל במאמרו, והמנהג בבעלזא לטבול גם בשבת בראשית.

טבילת הפרוסה בתפוח בדבש

לסיום נציין שהיו מקומות שנהגו להטביל את החלה ביחד עם תפוח בדבש וכך היו אוכלים אותה, וכן נהגו במצרים ('נוה שלום'). ובספר 'כתר שם טוב' מביא מנהגם של הספרדים מלונדון ואמסטרדם לטבול את פרוסת החלה בתפוח.

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג' במייל: hamenhog@gmail.com

הש"ת היומי

האם מותר לברך אשר יצר בין התקיעות שבחזרת הש"ץ?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

קול פסול מעכב מטעם שלא נחשב פשוטה לפניה ולאחריה כשיש קול אחר בינתיים, בזה פסק השו"ע שחוזר רק לתשר"ת השלישי. ונמצא לדברי הגר"א, שלכאורה בשהה מחמת אונס חוזר על כל השלש תשר"ת.

אך העירוני דהריטב"א בר"ה (לג): כתב בפירוש שאינו מעכב רק את הסדר האחרון, והוכיח מזה שהברכות והתפלות שבין תקיעה לתקיעה לא מעכב אף לדעת רבי אבהו בגמרא ששהייה מעכבת, והגר"א הוכיח בדעת ראב"ן ורבנו יואל שמעכב את כל השלש תשר"ת, וכתב שמה שמברכים ביניהם אינו מעכב, כיון שזהו תקנת חז"ל והכל מצוה אחת. יוצא שגם לשיטת הגר"א אין מעכב רק אם שהה לגמור את התקיעות עם הברכות של מלכויות זכרונות ושופרות, ורק אז נחשב שהה לגמור את כולה.

לכן להלכה אין חשש בשהיה במקום מטונף זמן מועט בין התקיעות, ויברך אשר יצר. ונראה שלא לברך בשעה שהחזן אומר את פסוקי מלכויות וזכרונות ושופרות, רק יאמר בשעה ששרים 'היום הרת עולם' וגו'.

שאלה: האם מותר לברך אשר יצר בין התקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד?

תשובה: יש הלכה שלא להפסיק בדיבור עד סוף התקיעות, אכן לענין ברכת אשר יצר כתבו במוספים למשנ"ב 'דרשו' בשם האחרונים שאפשר לברך.

אכן יש לדון בתקיעות שבחזרת הש"ץ, שתוקעים על כל ברכה תשר"ת אחד ותשר"ת אחד ותר"ת אחד, אם יצא למקום מטונף ושהה כדי לתקוע שלש תשר"ת, לכאורה נחשב שהה כדי לגמור כולה מחמת אונס וצריך לחזור, כמש"כ המג"א סי' תקפ"ח. אכן המשנ"ב שם כתב (בסק"ו) שאינו חוזר שלא על אותו סדר של תשר"ת אחד, ומקורו מהמטה אפרים, והוא מוכח מהשו"ע סוף סי' תק"צ שאם תקע שני תשר"ת כדין וטעה בשלישי אינו חוזר אלא לתשר"ת זה, ולא צריך לחזור על כל השלש תשר"ת. אכן הגר"א שם כתב שבהפסק ששהייה באופן המעכב, כל התשע תקיעות נחשבות כאחת, והוכיח כן מהרא"ש בר"ה בשם ראב"ן ורבנו יואל, ורק לדין שאין הפסק ששהייה פוסל [כשהוא לא באונס], ורק הפסק

כתובות דף פא

איזו מסכת צריך ללמוד לקראת חג השבועות?

משום כתובה

לשבועות, ומסכת שבועות מכילה מ"ט דפים, נוכל, אם כן, ללמוד דף בכל יום, ולסיים בעזרת ה' את המסכת בערב שבועות... לשנה אחרת שאל האב את בנו הפעוט, פינחס, בן השש: אמור נא לי ילדי, איזו מסכת נתחיל ללמוד השנה לקראת חג השבועות? ענה הילד: אני סבור שראוי לנו ללמוד עכשיו שתי מסכתות! "כתובות וקידושין". ואם תשאל אותי מה העניין של המסכתות הללו לחג השבועות? אומר לך, הרי אתה אבא, למדתנו שהקדוש ברוך הוא "קידש" את עמו ישראל על ידי חופה וקידושין, כמו שכתוב "וארשתוך לי לעולם". כפה עלינו הר כגיגית, דוגמת חופה, וכתובה נתן לנו - הלא היא התורה, וקידש אותנו במצוותיו, אם כן ראוי, שלפני חג השבועות, שהוא יום שקדשנו ה' לו לעם, נלמד מסכתות "כתובות וקידושין", כדי שנדע, כי הקדושין שרירין וקיימים, ושני הצדדים צריכים לקיים את תנאי הכתובה!... (גליון פנינים)

מסופר על האחים הקדושים - הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג ז"ע והרה"ק רבי פינחס בעל ההפלאה ז"ע, כשהיו ילדים רכים, פנה אליהם אביהם פעם בליל שני של פסח, אחרי ספירת העומר ושאלם: איזו מסכת אנו צריכים ללמוד כעת? ענה הגדול: עכשיו אנו צריכים ללמוד "מסכת שבועות"... שאלו האב: האמנם חושב אתה ילדי יקירי, כי מסכת שבועות עוסקת בעניני חג השבועות? ענה הילד: יודע אני גם יודע כי מסכת שבועות עוסקת בענייניהם של הנשבעים שבועת אמת או שבועת שוא ועוד. אבל דווקא משום כך סבור אני, כי היא מתאימה כל כך ללימוד עכשיו, שהרי מאז חג השבועות הראשון, זמן מתן תורה, כולנו "מושבעים" מהר סיני לקיים את התורה. וכשנלמד מסכת שבועות נדע כמה חמורה היא השבועה ועד כמה צריך לדקדק על קיומה... הוסיף הנער ואמר: ארבעים ותשעה ימים יש בין פסח

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

הכללים שבעזרתם יכול האדם להישמר מאיסור לשון הרע

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

במקרים אלו גם לא צריך את שאר תנאי ההיתר - לכוון לתועלת וכו'. ואפילו לא ראה בעצמו רק שמע מאחרים, עליו לגלות, אך צריך לומר זאת בלשון 'שמעת'. בסיום הספר כותב ה'חפץ חיים' כי היה בדעתו לצייר עוד דוגמאות, אך נמנע מכך מפאת יוקר הדפוס וטרדות הזמן. ומכל מקום, הכלל הוא שעל האדם לשים עיניו ולבו על דרכיו, ובפרט על מוצא פיו, שלא להתערב בעניינים של בין אדם לחברו אם לא שידע מתחילה את הענין בבירור לאמתו, ולכוון לתועלת ולא משנאה, ולראות את הנולד מדיבורו שלא יצא מגדר הדין ח"ו - ואז ה' יהיה בכסלו שלא ילכד בפח היצר.

היום נלמד הסעיף האחרון בספר 'חפץ חיים', ובכך מסתיים המחזור השלישי של לימוד ה'חפץ חיים' בשנה זו. גם סעיף זה כקודמיו עוסק בענין שידוכים, מה מותר לגלות ומתי כותב ה'חפץ חיים': כאשר אדם יודע כי אחד הצדדים סובל ממחלה פנימית שאינה ידועה לכל, עליו לגלות זאת לצד השני. אולם אם אינו יודע הדבר מעצמו רק שמע מאחרים, עליו לגלות זאת בלשון 'שמעת'; וגם זאת, רק אם ברור לו שהלה לא יהיה פזיז ויחליט לבטל את השידוך מבלי בירור יסודי וחקירה אחר אמיתות השמועה. אופן נוסף שבו מותר לגלות פגם בשידוכים הוא, אם מכיר את החתן שיש בו אפיקורסות, או את בית המחותן שהוא בית פריצות.

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

מהו ההבדל בין תעניות ציבור לשאר ימות השנה בנוגע למינוי ש"ץ?

רעים דרך קבע. ועוד נחלקו הפוסקים, אם הלכה זו אמורה רק לגבי תעניות ציבור והימים הנוראים, או אף בנוגע לשאר ימות השנה. ולמעשה, מי שיצא עליו שם רע על מעשה שעשה באקראי, אין למנותו לש"ץ בתעניות ציבור ובימים הנוראים, אבל ניתן למנותו לש"ץ בשאר ימות השנה. [שו"ע נג, ד-ה, משנ"ב טז, כ, כא ורכב, וביה"ל ד"ה דמכל; בו"מ דרשו, 31]

אדם שיצא עליו 'שם רע', דהיינו שמרננים עליו כי עשה מעשים רעים במזיד, אין למנותו לשליח ציבור; ואף אם רינון זה נשמע עליו רק בצעירותו, ועתה כבר שב בתשובה. ו'שם רע', אינו דווקא כאשר הרינון הוא על עשיית מעשים רעים דרך קבע, אלא אף כאשר הרינון הוא על מעשה אחד שנעשה באקראי, אך במזיד, ואף אם כבר שב עליו בתשובה. ויש אומרים, ש'שם רע' אינו אלא כאשר הרינון הוא על עשיית מעשים

האם ניתן לכתחילה למנות 'בעל תשובה' לש"ץ?

וכמו כן, הנדון לגבי אדם שיצא עליו שם רע, הוא רק בנוגע למי שגדל כשומר מצוות, וחטא; אולם, בעלי התשובה המצויים בימינו, שבצעירותם היו רחוקים משמירת המצוות, ונעשו שומרי מצוות - אם כשרות מעשיהם ניכרת, הרי 'פנים חדשות באו לכאן', דהיינו, שהם נחשבים כמי שלא חטאו מעולם, וניתן למנותם לש"ץ. [משנ"ב נג, טו-טז; בו"מ דרשו, 31]

כאמור, אין למנות לש"ץ אדם שיצא עליו 'שם רע' כי עשה מעשים רעים, ואף אם שב עליהם בתשובה. אולם, אם כבר מינוהו לש"ץ, והוא עדיין מחזיק בתפקידו, אין לסלקו מתפקידו מחמת שם רע על מעשים שעשה בעבר, כיון שעתה הוא מוחזק כאדם כשר; ואף אם נודע בבירור, כגון על פי עדות בבית דין, שחטא לאחרונה - אם כבר שב בתשובה, אין לסלקו.

האם הש"ץ רשאי להתפלל את תפילת הלחש בנוסח שונה מחזרת הש"ץ?

ויש אומרים, שמאחר ומטרתה של תפילת הלחש של הש"ץ היא כדי להרגיל את לשונו בתפילה לפני שיתפלל בציבור בקול רם את תפילת החזרה, צריכה תפילת הלחש להיות זהה לתפילת החזרה; ולכן, לדעתם, עליו להתפלל גם בלחש כנוסח המקום, שבו יאמר את חזרת הש"ץ.

[בו"מ דרשו נג, 27]

ש"ץ הרגיל להתפלל בנוסח שונה מנוסח המקום שמתפלל בו, כגון הרגיל להתפלל בנוסח אשכנז, ומתפלל בבית כנסת שבו מתפללים בנוסח ספרד - יש אומרים, שיתפלל את תפילת הלחש בנוסח שרגיל בו, ואת חזרת הש"ץ בנוסח המקום; ובתנאי, שיוודע בעצמו שרגילותו בנוסח שלו לא תגרום לו לטעות ולבלבול בחזרת הש"ץ. ויש מהם שהוסיפו, שבשעת תפילת הלחש, יתן את דעתו על השינויים שיש בין הנוסחאות, כדי שלא יטעה בתפילת החזרה.

* המסיים פסוקי דזמרה יאמר מיד את ברכת 'ישתבח', כדי להסמיך את הברכה לפסוקי דזמרה, ולא ימתין עד שיגיע הש"ץ לישתבח.
* מי שלא היו בידו טלית ותפילין, והחל בתפילת שחרית, ובאמצע פסוקי דזמרה הביאו לו טלית ותפילין, יסיים את הפרק שעומד בו, וילבשן, ויברך עליהן.
* מותר למנות אדם בעל מום לש"ץ, ואדרבה, אדם בעל מום לבו נשבר יותר, ותפילתו רצויה יותר. ויש שמחמירים בדבר, ולפחות בנוגע לראש השנה וליום הכיפורים, אך אף לדעתם, אינו פסול מן הדין.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אות שנפסלה בשעת כתיבתה - איזה חלק צריך למחוק על מנת לשוב ולכתוב את האות כדין?

ואות כזו נכתבת בשתי משיכות קולמוס, דהיינו, גג האות נכתב במשיכת קולמוס אחת, והרגל נכתבת במשיכת קולמוס נוספת - אינו צריך למחוק אלא את הרגל, שהיא זו שנכתבה במשיכת הקולמוס הפוסלת, ואינו צריך למחוק את גג האות. ויש אומרים, שבכל מקרה די במחיקה המבטלת את צורת האות. ויש אומרים, שצריך למחוק את כל מה שנכתב לאחר היוצרות הפסול.

[שו"ע לב, יח, משנ"ב עה, וביה"ל ד"ה כל, ד"ה ורי"ש, וד"ה יש; ביאורים ומוספים דרשו, 110]

אות שנפסלה בשעת כתיבתה על ידי תוספת כתיבה מיותרת, לדעת השולחן ערוך - יש למחוק את כל הנכתב ב'משיכת הקולמוס' שבה נפסלה האות. לדוגמה: רצה הסופר לכתוב את האות ו', והרחיב את 'גג' האות, עד שהיא נראית כאות ר' - מאחר ואות כזו נכתבת במשיכת קולמוס אחת, עליו למחוק את כל האות, ולכותבה מחדש. אולם, אם רצה לכתוב את האות ד', והאריך את 'רגל' האות כלפי מטה, עד שהיא נראית כאות ק' ובכך פסל את האות - מאחר

הלוח היומי

כ"ט אלול | רבי מנשה ב"ר אליעזר זאב קליין זצ"ל, מאונגוואר, בעל שו"ת משנה הלכות

יום חמישי לבריאת העולם, ובו נבראו שרצי המים, התנינים וכל עוף כנף למינהם. ביום זה בשנת ג' אלפים של"ב, מת נביא השקר חנניה בן עזור, שהתנבא על נצחון יהודה ועוד. ומאחר וירמיהו הנביא התנבא עליו שימות עוד לפני צאת השנה, ניסה בנו שלמיה להסתירו עד אחר ר"ה, בנסותו להוכיח נגד נבואת האמת של ירמיהו, אך מחמת הריח העז התגלה קלונו.

יארצייט:

תפ"א: רבי שלמה ב"ר יוסף אמאריליו זצ"ל, מסלוניקי, בעל שו"ת כרם שלמה ופני שלמה.
תשי"ז: רבי פרג' ב"ר אברהם חלימי זצ"ל, אב"ד קונסטנטיין-אלג'יריה, בעל אורות החיים, לא אמות כי אחיה ועוד.
תש"ע: רבי יעקב יצחק ב"ר יחיאל יהושע רבינוביץ זצ"ל, האדמו"ר מביאלא, בעל אהבת יעקב.
תשע"א: רבי מנשה ב"ר אליעזר זאב קליין זצ"ל, מאונגוואר, בעל שו"ת משנה הלכות.

התפילה האחרונה של השנה

יכוין מאוד בתפילה האחרונה של השנה.

(בן איש חי - שנה א נצבים סעיף ב)

בערב ראש השנה יש להודות במיוחד על כל השנה שעברה וצריך לכוין על כך בברכת "מודים" להודות על שנה של חיים "ועל נסיך ונפלאותיך שבכל עת".

(הגר"ש הומינר - מפנקסו של עבד המלך פרק יב)

נשתדל לכוין מאוד בתפילת מנחה, התפילה האחרונה של השנה, ובברכת "מודים" נודה לה' על שנה של חיים, ועל כל הטובות שעשה עמנו בשנה זו.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il